

Ευάγγελος Π. Λέκκος
θεολόγος, νομικός

Ἡ ἀλήθεια
γιά τήν περιουσία,
τή φορολόγηση
τῆς Ἐκκλησίας
καί τή μισθοδοσία
τῶν κληρικῶν της

© Εὐάγγελος Π. Λέκκος

Ἐκδοτική παραγωγή ΟΔΪΣΣΗΣ Τηλ. 210-34.76.090

Ἡ αὐτοκράτειρα καί τό ἀμπελάκι τῆς χήρας

Ἡ τακτική πού ἐφαρμόζει τό νεοελληνικό Κράτος ἔναντι τῆς Ἐκκλησίας κατά τά 180 ἔτη τοῦ ἐλεύθερου βίου του, θυμίζει τήν πρακτική τῆς αὐτοκράτειρας τοῦ Βυζαντίου Εὐδοξίας, ὅταν ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως ἦταν ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος (ἀρχές τοῦ 5ου αἰώνα): Ἐνῶ ἡ ἴδια κατεῖχε ἀμέτρητο πλοῦτο καί πολλά κτήματα, μετά τό θάνατο τοῦ πατρικίου Θεόγνωστου, πού ἡ ἴδια εἶχε ἐξορίσει, ἄρπαξε καί τήν περιουσία του, βυθίζοντας στή φτώχεια καί τή δυστυχία τῆς χήρας καί τά ὄρφανά του. Ὁ ἱερός Χρυσόστομος τά προστάτεψε εἰσάγοντάς τα σέ ἐκκλησιαστικό ἄσυλο, δέν παρέλειψε ὅμως μέ ἐπιστολή του νά στηλιτέψει τήν ἀνάληπτη καί παράνομη συμπεριφορά τῆς αὐτοκράτειρας, πράγμα πού ἀργότερα τοῦ στοίχισε καί μία ἐξορία. Ἀλλά ποιός ὁ παραλληλισμός τῆς τακτικῆς ἐκείνης μέ αὐτήν τοῦ νεοελληνικοῦ Κράτους; Ἰδού:

Ἡ Ἑλλάδα ἔχει συνολική ἔκταση 131.957.400

στρεμμάτων. Από αυτά, αγροτική γη, γεωργο-
κτηνοτροφικού ενδιαφέροντος, είναι:

29.500.000 στρέμ. δάση (22%)

52.500.000 στρέμ. βοσκότοποι (40%)

39.500.000 στρέμ. γεωργική γη (30%).

Από τις παραπάνω εκτάσεις, τά 61.441.900
στρέμματα ανήκουν κατά κυριότητα:

43.598.000 στό Δημόσιο

15.553.200 στην Τοπική Αυτόδιοίκηση

1.098.400 στις Συνεταιρ. Όργανώσεις

1.292.300 στην Έκκλησία.

Δηλαδή στην Έκκλησία ποσοστιαία ανήκει
τό 1,4% των δασικών εκτάσεων, τό 2,3% των
βοσκοτόπων και τό 2,19% της γεωργικής γης
(όπου όμως τό Δημόσιο κατέχει τό 45,6% και ή
Τοπική Αυτόδιοίκηση τό 30,8%)*.

Καί ενώ αυτή είναι ή πραγματικότητα, κάθε
φορά πού τό Κράτος θέλει νά απομακρύνει τήν
προσοχή του λαού από τά δικά του προβλή-
ματα, «ξαναζεσταίνει» τό θέμα «έκκλησιαστική
περιουσία», μέ τή βοήθεια δέ μερικών Μέσων

* Τά στοιχεία προκύπτουν από τήν έγκυρη μελέτη-
έρευνα μέ τίτλο «Ίδιοκτησιακό καθεστώς και αξιοποίηση
της αγροτικής γης στην Ελλάδα» (των Θ. Τσούμα και Δ.
Τασιούλα), έκδοση της Αγροτικής Τράπεζας, Αθήνα 1986,
μέ πολλούς πίνακες και στατιστικά στοιχεία.

Ένημέρωσης ή άλλων παραγόντων που διακινείται έχθρικά προς την Έκκλησία ή δέν είναι έπαρκώς ένημερωμένοι, καλλιεργούν τό κλίμα καί προετοιμάζουν τό έδαφος για τήν τελική –όπως έλπίζουν– επέλαση, μέ σκοπό νά αρπάξουν ό,τι απέμεινε από τήν περουσία αυτή, για νά τή μοιράσουν δήθεν στους άκτήμονες. Νά μοιράσουν τό συνολικά 1,96% τής Έκκλησίας, αφήνοντας άνέπαφα τά 60.443.500 στρέμματα του Δημοσίου, τής Τοπικής Αυτόδιοίκησης καί των Συνεταιρισμών! Νά πάρει δηλαδή ή αυτόκράτειρα Εύδοξία καί τό άμπελάκι τής χήρας μάνας, ένώ ή ίδια δέν ξέρει τί έχει, που τό έχει καί τί τής άποδίδει...

Άς έκθέσουμε όμως –έστω καί μέ συντομία– όλες τίς πτυχές του θέματος «έκκλησιαστική περιουσία», για νά άποκαλυφθούν τά ψέματα που συνδέονται μέ αυτό, αλλά καί ή άλήθεια που καταρρίπτει τον καλά καλλιεργημένο μύθο για τήν «άμύθητη» περιουσία που δήθεν βρίσκεται στην κατοχή καί κυριότητα τής Έκκλησίας.

Άπαραίτητες διευκρινίσεις

Αρχίζοντας, απαντούμε στα εύλογα ἐρωτήματα καλοπροαίρετων πολιτῶν, ὅπως τὰ ἐπόμενα:

1. Δικαιούται ἢ ταιριάζει στήν Ἐκκλησία νά ἔχει περιουσία;

Ἀδίστακτα λέμε ναι. Ὅπως ὁ κάθε ἄνθρωπος, ὡς ψυχοσωματική ὄντοτητα, δέν ζεῖ μόνο μέ κάθε λόγο πού βγαίνει ἀπό τό στόμα τοῦ Θεοῦ, ἀλλά καί μέ ψωμί (πρβλ. Λουκ. 4,4), δηλαδή ἔχει ἀνάγκη καί ἀπό τὰ ὑλικά ἀγαθά, ἔτσι καί ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ, ὡς θεανθρώπινος ὀργανισμός ἔχει ἀποστολή νά ἐπιτελέσει ὄχι μόνο πνευματικό ἀλλά καί κοινωνικό ἔργο. Γιά τό ἔργο αὐτό ἀπαιτοῦνται ἀφοσιωμένα πρόσωπα καί ὑλικά μέσα, κατά τό παράδειγμα καί τή διδασκαλία τοῦ Κυρίου. Ὁ Ὅποῖος δέν ἀρκέστηκε νά ἐπιλέξει καί νά προετοιμάσει γιά τό ἔργο Του τούς Ἀποστόλους, ἀλλά ὄρισε νά ὑπάρχει στήν ὁμάδα τῶν Δώδεκα καί ταμεῖο («γλωσσόκομον»). Τά χρήματά του χρησιμοποιούνταν –χωρίς τό φρόνημα τῆς καταδικαστέας φιλαργυρίας– γιά τίς καθημερινές τους ἀνάγκες καί γιά τήν ἀνακούφιση τῶν φτωχῶν (Ἰω. 12, 5-7). Ὁ Κύριος ἔθρεψε τούς πεντακισ-

χιλίους στήν ἔρημο, εὐλογώντας τούς πέντε ἄρτους καί τούς δύο ἰχθύας, ἔδωσε ὁμως καί τήν ἐντολή νά συγκεντρωθοῦν τά περισσεύματα τῶν κλασμάτων (Ματθ. 14, 15-21. Λουκ. 9, 12-17). Ἀπό τό ταμεῖο τῆς ὁμάδας ἐτοιμάστηκε τό πασχάλιο δεῖπνο (Λουκ. 22, 7-14). Καί ὅταν ἰδρύθηκε ἡ Ἐκκλησία, μετά τήν Πεντηκοστή, οἱ ἅγιοι Ἀπόστολοι συγκεντρώνουν καί διαχειρίζονται ὑπεύθυνα τίς προσφορές τῶν πιστῶν γιά τίς ἀνάγκες τῆς κοινότητας τῶν χριστιανῶν (Πράξ. 4,3 ἔξ.). Ὁ ἀπόστολος Παῦλος μέ τή «λογία» στηρίζει τούς ἀναξιοπαθοῦντες καί καθιερώνει τήν ὑλική ἀμοιβή τῶν ἱερέων πού ἔπρεπε νά ζοῦν ἐκ τοῦ εὐαγγελίου τό ὁποῖο κήρυτταν (Α΄ Κορ. 9, 7-14).

Τό παράδειγμα καί τό κήρυγμα τοῦ Χριστοῦ καί τῶν Ἀποστόλων ἀκολούθησαν οἱ ἀποστολικοί καί οἱ μεταγενέστεροι Πατέρες, πού δέν εἶχαν ὡς χριστιανοί καί ποιμένες μόνον ὑποχρεώσεις ἀλλά καί δικαιώματα. Ὁργάνωσαν τό φιλανθρωπικό ἔργο. Μεριμνήσαν γιά τήν κάλυψη τῶν πνευματικῶν καί τῶν ὑλικῶν ἀναγκῶν. Ἀνήγειραν ὄχι μόνο ναούς ἀλλά καί κτίρια γιά τή στέγαση τῶν κοινωνικῶν δραστηριοτήτων. Καί μέ δωρεές τῶν μελῶν τῆς Ἐκκλησίας καί προσωπική ἐργασία χριστιανῶν, σταδιακά ἀποκτήθηκε κινητή καί ἀκίνητη πε-

ριουσία, ἄρα εὐκολύνθηκε τό φιλανθρωπικό της ἔργο. Παρά τίς κατά καιρούς ἐχθρικές ἔναντι τῆς Ἐκκλησίας διαθέσεις τῆς κρατικῆς (ἀρχικά ρωμαϊκῆς, ἀργότερα βυζαντινῆς καί ὀθωμανικῆς) ἐξουσίας, ἡ Ἐκκλησία διατήρησε ἢ καί αὐξήσε (ὅπως θά ἐκτεθεῖ στή συνέχεια) τήν περιουσία της, ἐνῶ τόσο μέ ἱερούς κανόνες (Ἀποστολικές Διαταγές Β΄ 24, Ἀποστολικοί Κανόνες ΛΗ΄ καί ΟΗ΄, Συνοδικούς: ΙΕ΄ Ἀγκύρας, ΚΔ΄-ΚΕ΄ Ἀντιοχείας, ΚΣΤ΄ καί ΛΓ΄ Καρθαγένης, ΚΔ΄ Χαλκηδόνας κ.λπ), ὅσο καί μέ κρατικούς νόμους καί διατάξεις ἡ περιουσία αὐτή ἀπέκτησε τό στοιχείο τοῦ «ἀναπαλλοτρίωτου» καί μάλιστα «εἰς τό διηνεκές» (γιά πάντα).

2. Σέ ποιόν ἀνήκει καί πῶς διοικεῖται;
Εἶναι λάθος νά νομίζουν μερικοί ὅτι ἡ περιουσία αὐτή ἀνήκει στήν Ἱερά Σύνοδο, τόν Ἀρχιεπίσκοπο, τούς Μητροπολίτες ἢ τούς ἡγουμένους τῶν Μονῶν. Διότι ὅταν λέμε ἐκκλησιαστική περιουσία, γενικῶς, ἐννοοῦμε τό σύνολο τῆς περιουσίας τῶν ἐκκλησιαστικῶν νομικῶν προσώπων, δηλαδή τῶν 96 Μητροπόλεων τῆς Ἑλλάδος, πέντε ἢ ἕξι ἑκατοντάδων Μοναστηριῶν, 9.024 ἐνοριακῶν Ναῶν, ἀρκετῶν Προσκυνημάτων καί τῶν κεντρικῶν Ὄργανισμῶν τῆς Ἐκκλησίας. Ὅλα αὐτά, σύμφωνα μέ τή διά-

ταξη του Νόμου 590/1977 «Περί Καταστατικού Χάρτου της Έκκλησίας της Ελλάδος», «κατά τας νομικάς αὐτῶν σχέσεις» ἀποτελοῦν νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου. Καί ὡς νομικά πρόσωπα διοικοῦνται ἀπό Συμβούλια πού συγκροτοῦνται ὅπως οἱ νόμοι τοῦ Κράτους ὀρίζουν. Ἐν μάλιστα ἐξαιρέσουμε τὰ Ἡγουμενοσυμβούλια, σέ ὅλα τὰ ἄλλα μετέχουν καί λαϊκά Μέλη καί μάλιστα κατά πλειοψηφία.

Ὅταν βέβαια γίνεται λόγος γιά τήν ἐκκλησιαστική περιουσία νοεῖται κυρίως ἡ μοναστηριακή (κινητή καί κυρίως ἀκίνητη). Αὕτη διακρίνεται στή «διατηρητέα» καί στήν «ἐκποιετέα» ἢ «ρευστοποιητέα», ὅπως χαρακτηρίστηκε μέ νομοθετήματα τοῦ 1930-31, ὅταν ἡ διοίκηση καί διαχείριση τῆς «ἐκποιετέας» ἀνατέθηκε στόν ΟΔΕΠ (Ὁργανισμό Διοικήσεως τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Περιουσίας). Ἡ «διατηρητέα» παραμένει στήν κυριότητα, νομή καί κατοχή τῶν Μονῶν.

3. Πῶς ἀποκτήθηκε; Ἡ Ἐκκλησία, ὡς θεανθρώπινος ὀργανισμός, ὑπάρχει ἤδη ἐπί 20 αἰῶνες. Κανένα Κράτος ἢ ἄλλος θεσμός στόν κόσμο δέν ἀριθμεῖ τόσο μακρό βίον. Θά κάνουμε στό σημεῖο τοῦτο μία ἐντελῶς ἀπλή ἐρώτηση, πού ἐμπεριέχει καί τήν ἀπάντηση: Σέ κάθε ἐποχή, ἀκόμα καί στίς ἡμέρες μας –πρὶν ξεσπά-

σει ή οικονομική κρίση– αν σέ μιά οικόγένεια εργάζονταν οί δύο σύζυγοι επί 30 ή 35 χρόνια καί είχαν συνετή διαχείριση τών χρημάτων μέ τά όποια άμείβονταν, τό άποτέλεσμα δέν θά ήταν νά έχουν άποκτήσει τό σπίτι τους (έστω διαμέρισμα), νά διαθέτουν ένα ή δύο αυτοκίνητα, έξοχικό, νά έχουν κάποια κατάθεση σέ Τράπεζα καί παράλληλα τά παιδιά τους νά είχαν άποκτήσει καλή μόρφωση ή νά έχουν άποκατασταθεί ίκανοποιητικά; Άν λοιπόν δύο εργαζόμενοι σύζυγοι μπορούν νά άποκτήσουν σέ 3 ή 4 δεκαετίες άξιόλογη περιουσία, γιατί «άπορούν» οί καλοθελητές καί ρωτούν πώς ή Έκκλησία σέ 20 αιώνες απέκτησε τήν περιουσία αυτή; Άς πληροφορηθούν λοιπόν:

Κατά τίς άπαρχές τής χριστιανικής πίστεως, όλοι όσοι πίστεψαν είχαν μιά καρδιά καί μιά ψυχή... Όλα τά είχαν κοινά... Όσοι είχαν χωράφια ή σπίτια τά πουλούσαν, κι έφερναν τό αντίτιμο αυτών πού πουλούσαν, καί τό έθεταν στή διάθεση τών άποστόλων (Πράξ. 4, 32. 34-35). Άργότερα, οί μοναχοί στίς έρημιές ή σέ άπόμερα μέρη, όπου δέν υπήρχαν άνθρωποι, καλλιέργησαν τίς γύρω περιοχές ή τίς χρησιμοποίησαν γιά τή βόσκηση οικόσιτων ζώων ώστε νά έξασφαλίζουν τά πρός τό ζήν, καί τά δικαιώματα πού απέκτησαν στίς περιοχές

αυτές κατοχυρώθηκαν στους χρόνους της βυζαντινής περιόδου, διατηρήθηκαν από τους όθωμανούς και αναγνωρίστηκαν νομοθετικά από τό νεοελληνικό Κράτος. Ίδιαίτερα βέβαια στό έλληνικό Βυζάντιο, όποτε άνθησε ό μοναχισμός, λόγω και τής συναλληλίας στή σχέση Έκκλησίας-Πολιτείας, εύνοήθηκε ή απόκτηση έκ μέρους τών Μοναστηριών σημαντικής άκίνητης περιουσίας, κυρίως από δωρεές αυτοκρατόρων, αυλικών, στρατηγών κ.λπ., άρκετοί από τούς όποιους ύπήρξαν και κτίτορες ή εύεργέτες, άκόμα και ήγούμενοι μεγάλων Μονών, άφου πρώτα παραιτήθηκαν από τίς άνώτατες θέσεις τους.

Αυτή ή περιουσία –πού καταλάμβανε έκτάσεις άκατοίκητες κατά κανόνα, άφου τότε ό πληθυσμός ήταν άραιός– διατηρήθηκε ή και αύξήθηκε στή διάρκεια τής όθωμανικής κυριαρχίας (15ος-19ος αιώνες), λόγω τών προνομίων πού δόθηκαν από τόν Μωάμεθ τόν κατακτητή στόν Πατριάρχη. Όπως αναφέρει ό Γεώργιος Φραντζής (στό Χρονικόν Μέγα, 3,11), ό Πατριάρχης ήταν «*ανάιτητος και άφορολόγητος και άδιάσειστος από παντός έναντίου, και τέλους και δόσεως, ... αυτός τε και οι μετ' αυτόν Πατριάρχαι..., όμοίως και πάντες οι ύποτεταγμένοι αυτώ Αρχιερείς*». Και όχι μόνον!

Διότι ακόμα και σουλτάνοι και άλλοι όθωμανοί άξιωματούχοι, παραχωρούσαν μεγάλες έκτάσεις προς διάφορα Μοναστήρια, ενώ και άτεκνοι χριστιανοί άφηναν, σέ άρκετές περιπτώσεις, τά κτήματά τους σέ ναούς ή μονές, μέ τόν όρο νά μνημονεύεται τό όνομά τους «είς τόν αίώνα».

Μέ τήν περιουσία αύτή τά Μοναστήρια είχαν και άξιοποίησαν τή δυνατότητα νά ιδρύσουν –σέ περιόδους χαλάρωσης τής σουλτανικής έξουσίας– σχολεία μέ περίφημους Δασκάλους του Γένους, νά διατηρήσουν τήν έλληνική γλώσσα και τά γράμματα, νά προετοιμάσουν και νά στηρίξουν τήν Έθνεγερσία του 1821. Μόνο τυχαίο, λοιπόν, δέν ήταν τό ότι ή Έκκλησία, και κυρίως τά πολλά Μοναστήρια πού ύπήρχαν στόν έλλαδικό χώρο, μετά τήν άπελευθέρωση και τήν ίδρυση του νεοελληνικού κρατιδίου (1828), κατείχε νόμιμα τό 25% περίπου τής γής (βλέπε Πρακτικά τής Όλομέλειας τής Βουλής των Έλλήνων, Συνεδρία 2.4.1987, σελ. 5076). Και νά πώς ή τότε όντως άμύθητη περιουσία, πού άνήκε κατά κυριότητα, νομή και κατοχή στήν Έκκλησία και τά Μοναστήρια της, σταδιακά και μέ διάφορες κρατικές πιέσεις, άπειλές, μεθοδεύσεις, άπαλλοτριώσεις και άρπαγές, άφαιρέθηκε:

4. Πώς συντελέστηκε ή διαρπαγή της

α. Διάλυση 416 Μοναστηριῶν καί διαρπαγή τῆς περιουσίας τους. Ἡ ἄλλοεθνῆς καί προτεσταντική Ἀντιβασιλεία τοῦ Ὀθωνος, πρεσβεύοντας τὴν ἄποψη ὅτι ἡ ἐκκλησιαστικὴ περιουσία ἀποτελεῖ θησαυρό πού κληροδοτήθηκε ἀπὸ τοὺς ... προγόνους στό ἐλληνικὸ ἔθνος (!) καί διαγράφοντας τὴν ἀνεκτίμητη προσφορά τῶν Μοναστηριῶν στοὺς παλαιότερους καί τοὺς νωπούς τότε ἀγῶνες, μέ βασιλικά διατάγματα τοῦ 1833 καί 1834 διέλυσε 416 Μοναστήρια καί διέθεσε τὴν κινητὴ καί ἀκίνητη περιουσία τους γιὰ τὴν ἴδρυση τοῦ «Ἐκκλησιαστικοῦ Ταμείου». Ἀλλὰ τό Ταμεῖο πού ἴδρυσε λειτούργησε μέ τρόπο τόσο ἀδιαφανή καί ἐπιπόλαιο, ὥστε τελικά σημειώθηκε διαρπαγή τῆς ἐκκλησιαστικῆς περιουσίας, ἐνῶ οἱ ἐπιτήδειοι τῆς ἐποχῆς πωλοῦσαν στά παζάρια, γιὰ λογαριασμό τους, τὰ ἱερά σκεύη, τὰ κειμήλια καί τὰ λείψανα ἀγίων (βλέπε Δικ. Βαγιακάκου, Συμβολὴ εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἱστορίαν τῆς Μάνης, 1956, σ. 4 ἐξ.). Τό ἁμαρτωλό αὐτό Ταμεῖο, τό 1843 (δηλαδή δέκα χρόνια μετὰ τὴν ἴδρυσή του) περιῆλθε στὴ διοίκηση καί διαχείριση τῆς ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν Γραμματείας τοῦ Κράτους καί οἱ πόροι του διατέθηκαν γιὰ τὴν τακτοποίηση δικῶν του ἀναγκῶν... Ἀκόμα

καί «ἅπαντα τοῦ Πανεπιστημίου [Ἀθηνῶν], τὰ ἀναλώματα» (δαπάνες) καλύπτονταν ἀπό τό Ταμεῖο τοῦτο, δηλαδή ἀπό τό ἀντίτιμο πώλησης μοναστηριακῶν κτημάτων.

β. Ἀναγκαστική ἀπαλλοτρίωση τοῦ 1836.
Μέ τό Βασιλικό Διάταγμα τῆς 20.5/1.6.1836 «περί ἐκκλησιαστικῶν κτημάτων» ἔγινε ἀναγκαστική ἀπαλλοτρίωση (χωρίς καταβολή ἀντιτίμου) καί ἄλλων τεραστίων σέ ἕκταση κτημάτων καί τῶν σέ λειτουργία Μονῶν, δῆθεν «χάριν θεαρέστων ἔργων καί πρὸς οἰκοδομήν ἱερῶν καί ἀγαθοεργῶν καταστημάτων» (βλέπε Κων. Μ. Ράλλη, Τό ἀναπαλλοτρίωτον τῆς ἐκκλησ. περιουσίας, 1903, σσ. 28-30, 51-52). Στὴν περιουσία πού ἀπέμεινε ἐπιβλήθηκε βαρύτερη ἔμμεση φορολογία, πού ὅταν αὐτὴ δέν ἦταν δυνατὸν νά καταβληθεῖ, ὀδηγοῦσε σέ δημόσιους πλειστηριασμούς!

γ. Ὁ «ἀγροτικός» καί ἄλλοι νόμοι τῆς β' καί γ' δεκαετίας τοῦ 20οῦ αἰῶνα. Ἡ ἀπαλλοτριωτικὴ ἐπιβολὴ τοῦ νεοελληνικοῦ Κράτους σέ βάρος τῆς ἐκκλησιαστικῆς περιουσίας συνέχισε νά δείχνει τό ἀνάληπτο πρόσωπό της καί κατὰ τὰ νεότερα χρόνια, ἰδιαίτερα δέ μετὰ τοὺς βαλκανικοὺς πολέμους 1912-13. Ἔτσι, μέ

τούς Νόμους 1072/1917 και 2050/1920 (γνωστόν ως «άγροτικό νόμο»), αλλά και άλλους πού άκολουθήσαν (π.χ. 2189), έπιβλήθηκε ή άναγκαστική άπαλλοτριώση μοναστηριακών κτημάτων, άλλοτε για τήν άποκατάσταση προσφύγων ή άκτημόνων και άλλοτε –άόριστα– για λόγους «προφανούς άνάγκης και δημοσίας ώφελείας». Καί έπειδή κατά κανόνα οί άριθμοί είναι πιό εύγλωττοι, σημειώνουμε όσα άποκαλυπτικά άναφέρονται στό ύπ' άρ. 976/780/18.4.1947 έγγραφο του Ο.Δ.Ε.Π. προς τή Γεν. Διεύθυνση Δημόσιου Λογιστικού του ύπουργείου Οίκονομικών, για τό μέγεθος τής άπαλλοτριωτικής έπιβολής του Κράτους: Άπό τό 1917 ως τό 1930 άπαλλοτριώθηκαν έκκλησιαστικές έκτάσεις άξίας άνω του 1.000.000.000 προπολεμικών δραχμών. Τό Κράτος καθόρισε αυτό τό αντίτιμο, κατέβαλε στό Γενικό Έκκλ. Ταμείο τά 40 έκατομμύρια και όφείλει άκόμα τά 960! Άν τολμά τό ύπουργείο Οίκονομικών ός ύπολογίσει τήν άνεξόφλητη αυτή όφειλή του, άνάγοντάς την σέ σημερινές τιμές μέ τίς άνάλογες προσαυξήσεις τόκων κ.λπ.

δ. «Ρευστοποίηση» μέ τό Νόμο 4684/1931
καί καταποντισμός. Μέ τό Νόμο αὐτό τό Κράτος ἐπέβαλε οὐσιαστικά τήν ἐκποίηση («ρευστοποίηση») ἑνός ἀκόμα μεγάλου τμήματος τῆς ἐκκλησιαστικῆς περιουσίας, παρά τίς ἀντιρρήσεις τῆς Ἐκκλησίας. Ὅ,τι εἰσπράχθηκε, τοποθετήθηκε σέ «ἐθνικά χρεώγραφα καί χρηματόγραφα» (μᾶς θυμίζουσι μήπως τά σύγχρονα ὁμόλογα;), ἀλλά ἡ ἀξία τους ἐξανεμίστηκε, σχεδόν στό σύνολό της, ὅταν ἡ ἐθνική μας οἰκονομία καταποντίστηκε στή διάρκεια τοῦ Β' παγκόσμιου πολέμου, τῆς ξενικῆς Κατοχῆς καί τοῦ ἐμφυλίου πού ἀκολούθησε.

ε. Νέα πλήγματα καί ἡ Σύμβαση τοῦ 1952.
Ἡ Δ' Ἀναθεωρητική Βουλή (1946-50) καί ἡ εἰδική Ἐπιτροπή γιά τή σύνταξη Σχεδίου Συντάγματος, στό ἄρθρο 143 προέβλεπε τήν πλήρη ἀπαλλοτρίωση ὅλης τῆς ἐκκλησιαστικῆς περιουσίας, χωρίς ἀντάλλαγμα! Πρόσχημα; Ἡ ἀποκατάσταση ἀκτημόνων καλλιεργητῶν καί γεωργοκτηνοτρόφων. Ἡ Ἱεραρχία ἀντέδρασε, ἡ ἀπόπειρα ματαιώθηκε, ἀλλά τό Κράτος μέ τό Ν.Δ. 327/1947 καί αὐτό τῆς 29.10.1949 ἐπέφερε νέα πλήγματα. Ἡ κυβέρνηση Πλαστήρα, ἐνῶ τό Σύνταγμα καί τοῦ 1952 ὄριζε ὅτι «ἐπι-

κρατούσα* θρησκεία ἐν Ἑλλάδι εἶναι ἡ Ἀνατολικὴ Ὁρθόδοξος», προέβαλε τὴν ἀπαίτηση νὰ παραχωρηθῆ ἡ ἐκκλησιαστικὴ περιουσία στό Κράτος, μέ τὴν ἀπειλή μάλιστα διακοπῆς τῆς μισθοδοσίας τῶν ἐφημερίων (περὶ τῆς ὁποίας βλ. στή σελ. 22 ἔξ. τοῦ παρόντος).

Οἱ ἀφόρητες πιέσεις τοῦ Κράτους εἶχαν ὡς ἀναπόφευκτο ἀποτέλεσμα τὴν ὑπογραφή τῆς ἀπὸ 18.9.1952 «Συμβάσεως περὶ ἐξαγορᾶς ὑπὸ τοῦ Δημοσίου κτημάτων τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος πρὸς ἀποκατάστασιν ἀκτημόνων καλλιεργητῶν καὶ ἀκτημόνων γεωργικῶν κτηνοτρόφων», πού κυρώθηκε μέ τό Β.Δ. τῆς 26.9/8.10.1952 (ΦΕΚ 299 Α'). Ἡ Σύμβαση αὐτὴ ἦταν ἐπαχθὴς γιὰ τὴν Ἐκκλησία, ἀφοῦ ὑποχρεώθηκε νὰ παραχωρήσει στό Κράτος τὰ 4/5 (80%) τῆς καλλιεργούμενης ἢ καλλιεργήσιμης ἀγροτικῆς περιουσίας της καὶ τὰ 2/3 τῶν βοσκοτόπων. Τό ἀντάλλαγμα; Μόλις τό 1/3 τῆς πραγματικῆς ἀξίας καὶ κάποια ἀστικά ἀκίνητα/οἰκόπεδα.

Τό σημαντικὸ στοιχεῖο στή Σύμβαση αὐτὴ, πού σκόπιμα παρασιωπᾶται γιὰ εὐνόητους λό-

* Τό Σύνταγμα αὐτό, ὅπως καὶ τὰ μεταγενέστερα, ἀναγνωρίζει τὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία ὡς «ἐπικρατοῦσα» θρησκεία, ὄχι μέ ποσοτικὴ «ἀλλὰ καὶ μέ ποιοτικὴ ἔννοια, ἀναφερομένη στὴν πρόνοια αὐτοῦ νὰ παραμείνει ἐπικρατοῦσα» (Κων. Ραμῖωτης).

γους, από τούς καλοθελητές είναι ότι σ' αυτήν περιέχεται ή διακήρυξη του Κράτους ότι ή έν λόγω άπαλλοτρίωση είναι ή τελευταία και δέν πρόκειται νά υπάρξει νεότερη στό μέλλον, ένω δεσμεύεται νά παρέχει και κάθε άναγκαία ύποστήριξη (ύλική και τεχνική), ώστε νά μπορέσει ή Έκκλησία νά άξιοποιήσει τήν ελάχιστη έναπομείνασα περιουσία της.

Άλλά, δυστυχώς, τό Κράτος άποδείχθηκε και στή δέσμευσή του αυτή άναξιόπιστο. Διότι μέ νέα διοικητικά μέτρα όχι μόνο δέν ύποστήριξε, αλλά δέν επέτρεψε στήν Έκκλησία νά άξιοποιήσει ό,τι τής απέμεινε. Οί κρατικές Ύπηρεσίες, άλλοτε άμφισβητώντας τήν κυριότητα, μέ τό νά ζητούν τίτλους κυριότητας από εποχές πού τό Κράτος μας δέν ύπήρχε, άλλοτε μή δεχόμενο τήν έγκυρότητα ή τήν ισχύ αυτοκρατορικων έγγραφων ή πατριαρχικων σιγιλίων και σουλτανικων φερμανίων, ή χαρακτηρίζοντας ως δασικές ή «διακατεχόμενες» τίς μοναστηριακές έκτάσεις, στήν πράξη έμπόδισαν και έμποδίζουν τήν Έκκλησία νά άξιοποιήσει τήν λίγη περιουσία της. Και τό πρόβλημα έπιτείνεται μέ τή συστηματική καλλιέργεια τής έντύπωσης ότι ή Έκκλησία κατέχει... άμύθητη περιουσία, τήν όποία δήθεν δέν διαθέτει ή δέν άξιοποιεί γιά τό καλό του λαού!

Καί ὄχι μόνον ἀναξιόπιστο ἀποδείχθηκε, ἀλλά συνέχισε τίς ἀπόπειρες γιά διαρπαγή καί τῆς ἐναπομείνασας περιουσίας:

στ. Κατά τήν τελευταία 35ετία. Ἀπό τό 1975 καί μετά ἐντείνονται οἱ πιέσεις γιά τόν λεγόμενο «χωρισμό Ἐκκλησίας καί Κράτους», ἐνῶ τό 1976 ὁ τότε ὑπουργός Παιδείας καί Θρησκευμάτων (Γεώργ. Ράλλης) κατάρτισε σχέδιο γιά τήν παραχώρηση στό Κράτος τῶν 3/4 (75%) τῆς περιουσίας καί ἡ Ἐκκλησία νά κρατοῦσε τό ὑπόλοιπο 1/4 (25%). Ἡ προσπάθειά του ναυάγησε. Ὁ διάδοχός του στόν ὑπουργικό θῶκο (Ἰωάν. Βαρβιτσιώτης) πρότεινε πιό σκληρό σχέδιο: Τό Κράτος νά πάρει τά 4/5 (80%) καί στήν Ἐκκλησία νά μείνει τό 1/5 (20%). Κι αὐτό δέν ὑλοποιήθηκε. Τό 1985 ὁ ὑπουργός Παιδείας (Ἄπ. Κακλαμάνης) κατάρτισε νομοσχέδιο μέ θέμα «Ρύθμιση θεμάτων μοναστηριακῆς περιουσίας» καί τό ἐπόμενο ἔτος ὁ νέος ὑπουργός (Ἄντ. Τρίτσης) ἐμφάνισε σχέδιο Συμφωνίας διάρκειας 100 χρόνων γιά ἀνάπτυξη τῆς ἐκκλησιαστικῆς περιουσίας καί ἀξιοποίησή της ἀπό τοῦς ἀγροτικούς συνεταιρισμούς, πού θά ἀπέδιδαν 10% στήν Ἐκκλησία καί 5% στό Κράτος. Εὐτυχῶς πού καί τό σχέδιο αὐτό δέν ὑλοποιήθηκε, ἄν ληφθεῖ

υπόψη ὁ βίος καί ἡ πολιτεία τοῦ συνόλου σχεδόν τῶν καταχρεωμένων Συνεταιρισμῶν (ἐκτός ἐξαιρέσεων...).

Ἀλλά ὁ τότε ὑπουργός Τρίτσης ἐπέμεινε. Κατάρτισε καί ἔφερε στή Βουλή νομοσχέδιο, πού ψηφίστηκε ὡς Νόμος 1700/1987 καί ὑπῆρξε τό ἀποκορύφωμα τῆς κρατικῆς ἐπιβολῆς σέ βάρος τῆς ἐκκλησιαστικῆς περιουσίας πού εἶχε ἀπομείνει. Παρά τίς ἀντιδράσεις, ἡ πλειοψηφία τῆς Βουλῆς ψήφισε τό Νόμο, μέ τίς διατάξεις τοῦ ὁποῦ θά ἄλλαζαν οἱ κανόνες διοίκησης, διαχείρισης καί ἐκπροσώπησης τῆς μοναστηριακῆς περιουσίας, τό Κράτος θά διορίζε τό Διοικ. Συμβούλιο τοῦ Ο.Δ.Ε.Π., γιά νά διοικεῖ τήν ἐκκλησιαστική περιουσία, ἐνώ γινόταν ἐπέμβαση καί στόν τρόπο διοίκησης καί διαχείρισης τῶν ἐνοριακῶν ναῶν κ.λπ.

Ἡ τύχη τοῦ Νόμου αὐτοῦ εἶναι γνωστή: Τό Συμβούλιο τῆς Ἐπικρατείας ἀκύρωσε τήν Πράξη συγκρότησης τοῦ Συμβουλίου τοῦ Ο.Δ.Ε.Π. (ἀπόφαση 5057/1987), τό Κράτος δέν τόλμησε νά ἐφαρμόσει τούς Νόμους 1700/1987 καί 1811/1988, κάποιες Μονές προσέφυγαν στό Εὐρωπαϊκό Δικαστήριο Ἀνθρωπίνων Δικαιωμάτων γιά παραβίαση μέ τούς Νόμους αὐτούς ἄρθρων τῆς Διεθνούς Συμβάσεως τῆς Ρώμης καί τοῦ Πρώτου Πρωτοκόλλου της. Καί δικαιο-

ώθηκαν, διότι τό Δικαστήριο μέ τήν απόφασή του 10/1993/405/483/484/9.12.1994:

❖ Διαπίστωσε ὅτι ὁ Νόμος 1700 παραβίασε θεμελιώδη δικαιώματα τῶν ἱερῶν Μονῶν γιά τά περιουσιακά τους δικαιώματα.

❖ Ἀνέτρεψε τή μέχρι τότε ὑπέρ τοῦ Κράτους νομολογία τῶν ἑλληνικῶν Δικαστηρίων καί ἐπέβαλε σ' αὐτά πλήρη συμμόρφωση πρός τή Σύμβαση τῆς Ρώμης.

❖ Διακήρυξε ὅτι οἱ Μονές –καί ἄρα ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος– δέν εἶναι κρατικοί ὀργανισμοί, ἔστω κι ἂν χαρακτηρίζονται νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου.

❖ Διασαφήνισε ὅτι οἱ Μονές μποροῦν νά ἐπικαλοῦνται κάθε τρόπο κτήσεως τῆς κυριότητος τῆς περιουσίας τους (καί μέ χρησικτησία), ἀφοῦ «δέν ὑπάρχει κτηματολόγιο στήν Ἑλλάδα», καί διότι ἦταν ἀδύνατη ἡ μεταγραφή τίτλων πρό τοῦ 1856 καί ἡ μεταγραφή κληροδοσιῶν καί κληρονομιῶν πρό τοῦ 1846, καί

❖ Ἐπέλυσε τήν ἀμφισβήτηση, ὑπέρ τῶν ἱερῶν Μονῶν, τοῦ θέματος τῶν «διακατεχομένων» (κτημάτων χωρίς νόμιμους τίτλους) τά ὁποῖα νέμεται ἡ Ἐκκλησία, μέ τό τεκμήριο τῆς τακτικῆς ἢ ἔκτακτης χρησικτησίας.

Παρά τό «πάγωμα» τῶν δύο αὐτῶν Νόμων (1700 καί 1811), τό 1998 ἐπιχειρήθηκε ἀπό τή

Γεν. Γραμματεία Δασών ή ένεργοποίηση τής Σύμβασης πού προέβλεπε ό δεύτερος Νόμος, χωρίς όμως αποτέλεσμα. Άλλά δέν έπαψε ή άναμόχλευση του θέματος «έκκλησιαστική περιουσία», όπως συνέβη τό έτος 2000, όταν τό Πανελλήνιο βρισκόταν σέ άνησυχία και άναστάτωση για τό ζήτημα τής μή άναγραφής του θρησκευματος στά νέου τύπου δελτία ταυτότητας, ή μετά τό 2009, όταν ξέσπασε ή οικονομική κρίση, ήρθε στην Έλλάδα τό Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, ή Εύρωπαϊκή Ένωση και ή Εύρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (Τρόικα) και ύπογράφηκε τό «Μνημόνιο...». Τότε όχι ξαφνικά, αφού ήταν άναμενόμενο, ξαναζεστάθηκε ή σούπα τής έκκλησιαστικής περιουσίας, σερβίρεται διαρκώς από τά Μ.Μ.Ε. και οι άγνοούντες τήν άλήθεια ή οι καλοθελητές άναμασούν τά ίδια και τά ίδια, προβάλλοντας όμως και δύο νέα ζητήματα: Γιατί οι κληρικοί νά μισθοδοτούνται από τό Κράτος, και Γιατί νά μή φορολογείται ή Έκκλησία. Στά δύο αυτά δίδεται στή συνέχεια άπάντηση.

5. Γιατί οι Κληρικοί νά μισθοδοτούνται από τό Κράτος;

Σέ περιόδους κρίσης είναι άναμενόμενο νά ακούγονται κραυγές του τύπου «τό Κρά-

τος πληρώνει τούς μισθούς τών υπηρετῶν τοῦ Θεοῦ», «πουθενά στόν κόσμο οἱ ἱερωμένοι δέν εἶναι δημόσιοι ὑπάλληλοι» (φυσικά, ἀφοῦ εἶναι λειτουργοί, ὅπως οἱ δικαστικοί, οἱ ἐκπαιδευτικοί κ.λπ.) καί ἀξιῶνεται ἀπό κάποιους νά σταματήσει ἡ μισθοδοσία τους ἀπό τόν Κρατικό Προϋπολογισμό καί τή δαπάνη νά ἀναλάβει ἡ Ἐκκλησία.

Κάνοντας μία σύντομη ἀναδρομή στό θέμα σημειώνουμε ὅτι μέχρι τό 1945 οἱ ἱερεῖς ἀμείβονταν ἀπό τή λεγόμενη εἰσφορά τών ἐνοριτῶν. Τότε λοιπόν ἐκδόθηκε ὁ Α.Ν. 536/1945 «Περί ρυθμίσεως τών ἀποδοχῶν τοῦ Ὁρθόδοξου Ἐφημεριακοῦ Κλήρου τῆς Ἑλλάδος, τοῦ τρόπου πληρωμῆς αὐτῶν καί περὶ καλύψεως τῆς σχετικῆς δαπάνης». Καί ἀπό τήν 1.10.1945 ἄρχισε ὄχι μόνον ἡ μισθοδοσία ἀλλά καί ἡ «εἰσφορά 25% ἐπὶ τῶν ἀκαθαρίστων εἰσπράξεων τῶν ἐνοριακῶν καί συναδελφικῶν, ὡς καί τῶν ὑπὸ εἰδικῶν νόμων διεπομένων Ναῶν» (ἄρθρο 2, § 2Α). Ἡ εἰσφορά 25% αὐξήθηκε σέ 35% μέ διάταξη τοῦ Α.Ν. 469/1968, ἀλλά καταργήθηκε ἀπό 1.1.2004 (ἄρθρο 15 τοῦ Νόμου 3220/2004). Σημειῶνεται ὅτι ἐπὶ 60 χρόνια ἡ εἰσφορά 25% καί 35% καταβαλλόταν ἀπό τούς Ναούς στά Δημόσια Ταμεῖα «ἀνά τρίμηνον».

Ὑποστηρίζοντας τή θέση ὅτι τό Κράτος ὀφείλει νά μισθοδοτεῖ τούς ἐφημερίουσ καί

ἐπισκόπους τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, πλὴν τῶν ἄλλων, ἐπικαλούμαστε δύο ἐπιχειρήματα:

α. Ἀφοῦ τὸ ἑλληνικὸ Κράτος ἀπαλλοτριώσε, οὐσιαστικά χωρὶς ἀντάλλαγμα, τὸ μέγιστο μέρος τῆς ἐκκλησιαστικῆς περιουσίας, ἔχει τὴν ὑποχρέωση νὰ τηρήσει τὴ δέσμευσή του (βλέπε τὴ Σύμβαση τοῦ ἔτους 1952, σελ. 16 τοῦ παρόντος) ὅτι θὰ παρέχει τὴν ἀναγκαῖα ὑποστήριξή του πρὸς τὴν Ἐκκλησία, ὅπως ὀρίζεται καὶ στό Σύνταγμα (ισχύον καὶ προγενέστερα). Ἄλλωστε, ἀφοῦ ἡ Ἐκκλησία ἀπογυμνώθηκε ἀπὸ τὴν περιουσία της, μέ τὸν τρόπο πού ἀναφέρθηκε, ἀντικειμενικά δέν εἶναι δυνατὸν νὰ σηκώσει τὸ βᾶρος τῆς μισθοδοσίας τοῦ Κλήρου.

β. Ἡ συντριπτικὴ πλειονότητα τῶν Ἑλλήνων πολιτῶν εἶναι μέλη τῆς Ἐκκλησίας, χωρὶς νὰ ἔχει ἰδιαίτερη σημασία πόσο ἐνεργὰ ἢ συνειδητὰ εἶναι. Παράλληλα τυγχάνουν καὶ φορολογούμενοι πολίτες. Τὸ Κράτος ἔχει τὴν ὑποχρέωση, ἀπὸ τοὺς φόρους πού εἰσπράττει, νὰ καλύπτει τίς ἀνάγκες ὑγείας, ἐκπαίδευσης, ἀσφάλειας, πολιτισμοῦ, ἄθλησης κ.λπ. τῶν πολιτῶν του. Γι' αὐτὸ χτίζει καὶ λειτουργεῖ νοσοκομεῖα, σχολεῖα, πολιτιστικά καὶ ἀθλητικά κέντρα κ.ἄ. Ἀλλά, ἐμεῖς οἱ φορολογούμενοι πολίτες του, εἴμαστε καὶ ὀρθόδοξοι χριστιανοὶ στὴν πλειονότητά μας. Καὶ ὅπως θέλουμε καὶ

ἀπαιτούμε από τό Κράτος νά μᾶς ἐξασφαλίζει –μέ τούς φόρους μας– τό δάσκαλο, τό γιατρό, τό δικαστή, τόν ἀστυνομικό, τό φρουρό τῆς Πατρίδας, ἔχουμε τήν ἀξίωση νά μισθοδοτεῖ καί τόν ἱερέα καί ἐπίσκοπό μας, γιά νά καλύπτουν τίς ψυχικές, πνευματικές καί μεταφυσικές ἀνάγκες μας. Καί ἂν θελήσει κάποιος νά ὑποστηρίξει τό ἀντίθετο, σημαίνει πώς ἀρνεῖται τήν ψυχοπνευματική ὑπόσταση τοῦ ἀνθρώπου. Δέν μπορεῖ τό Κράτος νά διαθέτει μεγάλα ποσά γιά ἐπιχορηγήσεις ἀσήμαντων οὐσιαστικά δράσεων (δηθεν πολιτιστικῶν, ἀθλητικῶν, καλλιτεχνικῶν κ.λπ.) καί νά ψάχνει τρόπους νά στερήσει, ἀπό τή συντριπτική πλειονότητα τῶν πολιτῶν του, τήν πνευματική καί θρησκευτική ποδηγέτησή τους.

6. Γιατί νά μή φορολογεῖται ἡ Ἐκκλησία;

Ἡ παραπληροφόρηση σέ ὅλο τό μεγαλεῖο τῆς. Ἄρκει μία περιήγηση σέ διάφορες ιστοσελίδες τοῦ Internet, γιά νά διαπιστώσει κανεῖς πόσα ψέματα, πόσες ἀνακρίβειες καί πόση χολή διαπερνοῦν πολλά ἀπό τά ἀναρτημένα κείμενα. «Ἡ Ἐκκλησία εἶναι ὁ μεγαλύτερος ἰδιοκτήτης γῆς στή Ἑλλάδα, μεγαλομέτοχος ἐπιχειρήσεων καί μεγαλοκαταθέτης»,

γράφει κάποιος, χωρίς νά παραθέτει κανένα στοιχείο πού νά τεκμηριώνει τήν ἄποψή του. Ἄλλος προσθέτει ὅτι ἡ Ἐκκλησία ἀπολαμβάνει «καθεστώς μόνιμης φορολογικῆς ἀσυλίας». Εἶναι ὁμως ἔτσι; Ἀσφαλῶς ὄχι. Διότι καί τά ἐκκλησιαστικά νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου καταβάλλουν στό Δημόσιο Ταμεῖο ὅ,τι μέ τούς Νόμους καθορίζει ἡ Βουλή τῶν Ἑλλήνων. Ἔτσι, τώρα πού συντάσσεται τό παρόν (τέλος Ὀκτωβρίου 2011), ἰσχύουν καί ἐφαρμόζονται τά ἐπόμενα γιά τή φορολόγηση τῆς Ἐκκλησίας:

1. «Τά εἰσοδήματα πού ἀποκτοῦν ἀπό τήν ἐκμίσθωση οἰκοδομῶν καί γαιῶν οἱ ἱεροί ναοί, οἱ ἱερές μητροπόλεις, οἱ ἱερές μονές τοῦ Ἁγίου Ὁρους, ἡ ἱερά μονή Πάτμου, ἡ ἱερά μονή Σινᾶ, ἡ Ἀποστολική Διακονία, ὁ Πανάγιος Τάφος, τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο Κωνσταντινουπόλεως, τά Πατριαρχεῖα Ἱεροσολύμων καί Ἀλεξανδρείας, ἡ Ἱερά Ἀρχιεπισκοπή Κύπρου καί οἱ ἱερές σταυροπηγιακές μονές Κύπρου, τά ἡμεδαπά νομικά πρόσωπα πού νόμιμα ἔχουν συσταθεῖ ἢ συνιστῶνται καί τά ὁποῖα ἐπιδιώκουν ἀποδεδειγμένα κοινωφελεῖς σκοπούς, καθώς καί τά ἡμεδαπά κοινωφελή ἰδρύματα, **φορολογοῦνται μέ συντελεστή εἴκοσι τοῖς ἑκατό (20%)** (ἄρθρο 12 § 4 τοῦ Νόμου 3842/23.4.2010, ΦΕΚ 58, τεύχος Α΄).

2. **Έκτακτο Είδικό Τέλος Ήλεκτροδοτούμενων Δομημένων Έπιφανειών (Ε.Ε.Τ.Η.Δ.Ε.)**, «για έπιτακτικούς λόγους έθνικού συμφέροντος πού συνίστανται στην άμεση μείωση του δημοσιονομικού έλλείματος... στίς ήλεκτροδοτούμενες για οίκιστική ή έμπορική χρήση δομημένες έπιφάνειες...», **ανάλογα μέ τό έμβασμόν τής δομημένης έπιφάνειας, τό ύψος τής τιμής ζώνης κ.λπ.** (άρθρο 53 § 1-2 του Νόμου 4021/3.10.2011 ΦΕΚ 218, τεύχος Α'). Στο είδικό αυτό τέλος δέν υπόκεινται φυσικά τά ακίνητα πού χρησιμοποιούνται από τήν Έκκλησία «για νά έπιτελούν τό λατρευτικό, εκπαιδευτικό, θρησκευτικό καί κοινωφελές έργο τους» (άρθρο 53 § 5 β' καί γ' ίδιου Νόμου καί άρθρο 29 § 1 εδάφια ια' καί ιγ' του Νόμου 3842/2010), έξαιρέση πού ισχύει καί για τό Δημόσιο, τά λοιπά ΝΠΔΔ, τούς ΟΤΑ καί τίς δημοτικές έπιχειρήσεις. Έννοείται όμως ότι ή Έκκλησία καταβάλλει τό είδικό τέλος για τά λοιπά ακίνητά της.

3. **Φόρο μέ συντελεστή 3%** μέ βάση τήν αντικειμενική άξία τής ακίνητης περιουσίας (πλήν τών παραπάνω έξαιρέσεων).

4. **Φόρο μέ συντελεστή 0,5%** στην άξία τών κληρονομιών καί δωρεών.

5. Τέλος χαρτοσήμου και δικαιώματα ΟΓΑ (2,40%) στις χρηματικές παροχές των χριστιανών προς τους ιερούς ναούς για ιεροπραξίες.

6. Επίσης παρακρατεί και **ἀποδίδει στις ΔΟΥ** τὰ ἐπόμενα:

α. Φόρο μισθωτῶν ὑπηρεσιῶν τῶν ἐκκλησιαστικῶν ὑπαλλήλων

β. ΦΠΑ μέ τούς προβλεπόμενους συντελεστές γιά ὑπηρεσίες καί ἀγαθά

γ. Φόρο εἰσοδήματος 8% σέ ὅλα τὰ τιμολόγια παροχῆς ὑπηρεσιῶν

δ. Φόρο εἰσοδήματος 4% γιά ὅλα τὰ δελτία ἀποστολῆς ἀγαθῶν καί 1% γιά τὰ ὑγρά καύσιμα.

Ἐς σημειωθεῖ ἐπιπλέον ὅτι πολλές Ἰ. Μητροπόλεις, Ναοί καί Μονές ἀπό 1.8.2011 ἐπιβαρύνονται μέ πολύ σημαντικά ποσά γιά τήν ταχυδρόμηση τῶν περιοδικῶν πού ἀποστέλλουν –κατά κανόνα δωρεάν– σέ πολλούς χριστιανούς στά πλαίσια τοῦ ποιμαντικοῦ τους ἔργου, μετά τήν ἔκδοση τοῦ Νόμου 3986/1.7.2011 (ΦΕΚ Α' 152) «Επείγοντα μέτρα ἐφαρμογῆς μεσοπρόθεσμου πλαισίου δημοσιονομικῆς στρατηγικῆς 2012-2015», οἱ διατάξεις τοῦ

ὁποίου κατάργησαν τό Εἰδικό Τιμολόγιο τῶν ἐκδοτῶν ἐντύπων γιά τά ταχυδρομικά τέλη.

Πρός ἀπάντηση τέλος ἐκείνων πού παραποιοῦν τήν ἀλήθεια, παρατίθεται καί ἡ κατακλείδα Δελτίου Τύπου τῆς Ἱερᾶς Συνόδου (15.9.2011) περί φορολογήσεως τῆς Ἐκκλησίας, πού ἀναφέρει:

«Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος ἐπιθυμεῖ νά τονίσει ὅτι **ἡ ἀπαλλαγή** ἀπό τό φόρο ἀκίνητης περιουσίας γιά τά ἀκίνητα λατρευτικῆς, θρησκευτικῆς καί κοινωφελοῦς χρήσεως **ἰσχύει** ἀπό τό ἔτος 2008 **γιά ὅλα τά θρησκευτά καί δόγματα** πού ἔχουν ἀκίνητη περιουσία ἐντός τῆς Ἑλλάδος καί ἀφ' ἑτέρου ὅτι, παρότι τά ἔσοδά της προέρχονται μέχρι σήμερα ἀπό τό ὑστέρημα τῶν πιστῶν καί χρησιμοποιοῦνται γιά τή συντήρηση τῶν θρησκευτικῶν καί κοινωφελῶν της ἰδρυμάτων*, **οὐδέποτε ζήτησε κάποια ἄνιση φορολογική μεταχείριση** σέ σχέση μέ τούς ὑπόλοιπους φορολογούμενους μή κερδοσκοπικούς ὀργανισμούς τῆς Χώρας».

Παρά τήν ἀπαλλοτρίωση ὅμως καί τή διαρπαγή τοῦ μέγιστου μέρους τῆς περιουσίας της, ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος δέν ἔπαψε νά στέκεται συμπαραστάτης τῶν τοπικῶν κοινωνιῶν, τῶν ἐμπερίστατων ἀνθρώ-

* Τά ὁποῖα ὑπερβαίνουν τά 400 σέ ὅλη τήν Ἑλλάδα.

πων, τῶν ἀσθενῶν, τῶν φυλακισμένων, τῶν νέων, τῆς τρίτης ἡλικίας. Ἴδού ἓνα ἐντελῶς πρόσφατο παράδειγμα: Στίς 19 Ἰουλίου 2011 κηδεύθηκε πολίος Μητροπολίτης νησιωτικῆς Μητροπόλεως. Ὁ ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἱ. Συνόδου πού ἐκφώνησε τόν ἐπικήδειο λόγο εἶπε μεταξὺ ἄλλων:

*Σχολεῖα, παιδικοὶ σταθμοί, ἀθλητικοὶ χώροι, ἐργατικά κατοικία, ἰδρύματα καὶ πολιτιστικά κέντρα καὶ ἄλλα ἀνηγέρθησαν ἢ λειτουργοῦν εἰς χώρους ἐκκλησιαστικῆς ἢ μοναστηριακῆς ἰδιοκτησίας, οἱ ὅποιοι μέ τήν προτροπήν τοῦ ἡμετέρου Ἐπισκόπου **παρεχωρήθησαν δωρεάν** πρὸς τόν σκοπὸν αὐτόν. Ἀκόμη καὶ ἡ διάνοιξις ὁδῶν, ἡ δημιουργία πλατειῶν, ἔχει γίνεи εἰς ἐκκλησιαστικούς χώρους τῇ προτροπῇ τοῦ μακαριστοῦ Μητροπολίτου μας πρὸς ὄφελος τῶν πτωχῶν καὶ ἐν γένει τοῦ κοινωνικοῦ συνόλου. Ἴδού, πῶς ἀξιοποιεῖ ἡ Ἐκκλησία τήν περιουσίαν της!*

Γι' αὐτό ἄς σταματήσουν ἐπιτέλους οἱ ἀνακρίβειες καὶ τὰ ψέματα γιὰ τὰ θέματα ἐκκλησιαστικῆς περιουσίας, φορολόγησις τῆς Ἐκκλησίας, μισθοδοσία τῶν ὀρθοδόξων κληρικῶν.

Περιεχόμενα

Ἡ αὐτοκράτειρα καὶ τὸ ἀμπελάκι τῆς χήρας.....	3
Ἀπαραίτητες διευκρινίσεις	
1. Δικαιοῦται ἢ ταιριάζει στὴν Ἐκκλησία νά ἔχει περιουσία;.....	6
2. Σέ ποιόν ἀνήκει καὶ πῶς διοικεῖται;.....	8
3. Πῶς ἀποκτήθηκε.....	9
4. Πῶς συντελέστηκε ἡ διαρπαγὴ τῆς.....	13
α. Διάλυση 416 Μοναστηριῶν καὶ διαρπαγὴ τῆς περιουσίας τους.....	13
β. Ἀναγκαστικὴ ἀπαλλοτρίωση τοῦ 1836.....	14
γ. Ὁ «ἀγροτικὸς» καὶ ἄλλοι Νόμοι τῆς β' καὶ γ' δεκαετίας τοῦ 20οῦ αἰῶνα.....	14
δ. «Ρευστοποίηση» μὲ τὸ Νόμο 4684/1931 καὶ καταποντισμὸς.....	16
ε. Νέα πλήγματα καὶ ἡ Σύμβαση τοῦ 1952.....	16
στ. Κατὰ τὴν τελευταία 35ετία.....	19
5. Γιατί οἱ κληρικοὶ νά μισθοδοτοῦνται ἀπὸ τὸ Κράτος;.....	22
6. Γιατί νά μὴ φορολογεῖται ἡ Ἐκκλησία;.....	25

Στις αρχές του 5ου αιώνα η αυτοκράτειρα Εϋδοξία, κάτοχος μεγάλης περιουσίας, μετά τό θάνατο του πατρικίου Θεόγνωστου, πού η ίδια είχε εξορίσει, ἄρπαξε καί τήν περιουσία του, βυθίζοντας στή φτώχεια καί τή δυστυχία τή χήρα καί τά ὄρφανά ἐκείνου. Ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, ἀρχιεπίσκοπος τότε Κωνσταντινουπόλεως, προστάτεψε τή χήρα καί τά ὄρφανά, ἀλλά δέν παρέλειψε νά στηλιτέψει τήν ἀνάληγη βασιλισσα, πράγμα πού ἀργότερα του στοίχισε καί μία ἐξορία.

Τό νεολληνικό Κράτος, κάτοχος τεράστιας ἀκίνητης περιουσίας, ἀφοῦ μαζί μέ τούς ΟΤΑ καί τούς Συνεταιρισμούς ἔχει στήν κυριότητα 60.443.500 στρέμματα, προσποιεῖται ὅτι θέλει νά ἀποκαταστήσει τούς ἀκτήμονες μέ τά 1.292.300 στρέμματα πού ἀνήκουν ἀκόμα στους ναούς, τίς μονές, τίς μητροπόλεις, τά ιδρύματα καί τούς ὀργανισμούς τῆς Ἐκκλησίας!

Διάβασε τή σύντομη τούτη μελέτη γιά νά μάθεις τήν ἀλήθεια. Μέ στοιχεῖα καταρρίπτει τόν καλά καλλιεργημένο μύθο γιά τήν ... ἀμύθητη ἐκκλησιαστική περιουσία, τή μισθοδοσία τῶν κληρικῶν καί τή δῆθεν μή φορολόγηση τῆς Ἐκκλησίας.